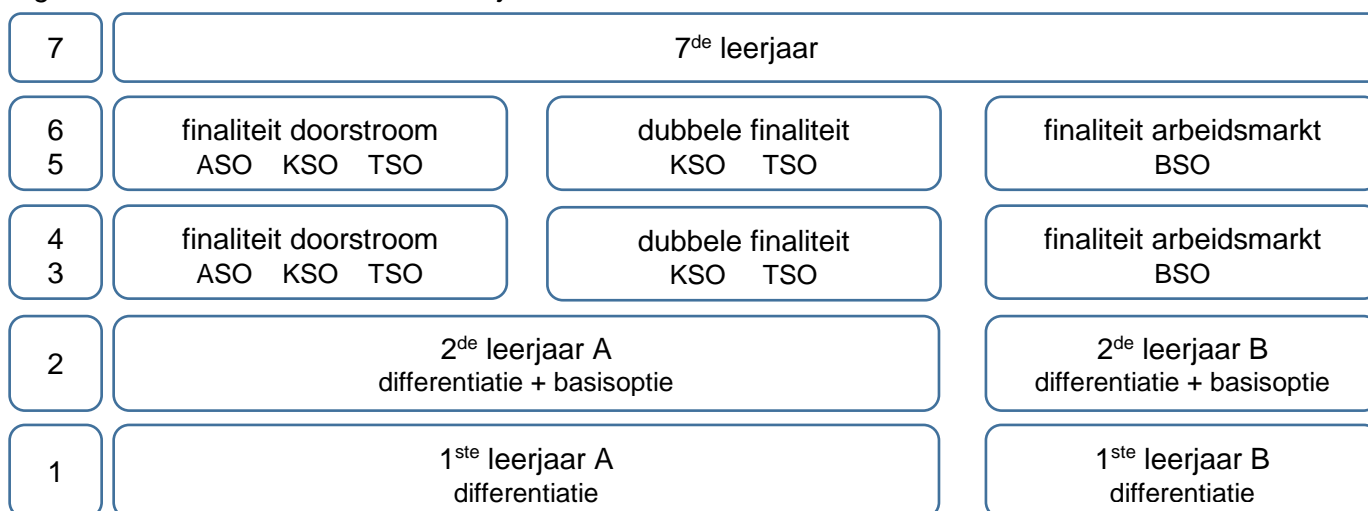

In deze folder beschrijven we de grote lijnen van het secundair onderwijs. Na een overzicht bespreken we de 1ste graad, 2de en 3de graad, toelatingsvoorwaarden, studiebewijzen en doorstroommogelijkheden.

1. Overzicht van het secundair onderwijs

In het secundair onderwijs worden de leerjaren onderverdeeld in drie graden. In de 1ste graad maakt men onderscheid tussen de A-stroom (1A en 2A) en de B-stroom (1B en 2B). In de 2de en 3de graad verdeelt men de studierichtingen in drie finaliteiten (arbeidsmarkt, doorstroom, dubbel) en vier onderwijsvormen (ASO, BSO, KSO, TSO). In de 3de graad kunnen de leerlingen een 7de leerjaar volgen dat hen extra voorbereidt op de arbeidsmarkt of op het hoger onderwijs.

Figuur 1: Structuur secundair onderwijs

2. Eerste graad

In het 1ste jaar gaan 27 van de 32 lessen naar de basisvorming. In 2A gaan 25 u naar de basisvorming en in 2B gaat het om 20 u.

De overheid legt in de eindtermen vast welke kennis en vaardigheden scholen minimaal bij hun leerlingen moeten bereiken via de basisvorming. De eindtermen en basisvorming zijn verschillend voor de A-stroom en B-stroom.

Naast de basisvorming gaat er in het 1ste jaar 5 u naar differentiatie. In 2A gaan 2 u naar differentiatie en 5 u naar een basisoptie. In 2B zijn er 2 u differentiatie en 10 u voor een of meerdere basisopties.

2.1. Basisvorming in het 1ste jaar

Scholen beslissen zelf via welke vakken of methodieken ze de eindtermen nastreven. De volgende vakken staan in de meeste scholen op het programma in 1A: Nederlands, Frans, Engels, wiskunde, natuurwetenschappen, techniek/stem, artistieke vorming, lichamelijke opvoeding, aardrijkskunde, geschiedenis, mens en samenleving/burgerschap, financieel-economische vorming, digitale competenties en mediawijsheid.

Er zijn kleine verschillen tussen de onderwijsnetten in de namen en het aantal lestijden van vakken. In het katholiek onderwijs krijgen de leerlingen rooms-katholieke godsdienst. In het officieel onderwijs kiezen ze voor een van de erkende godsdiensten of zedenleer.

De basisvorming van 1A en 1B verschillen. In 1B herhaalt men een aantal belangrijke leerstofonderdelen van het lager onderwijs. De leerstof wordt praktischer aangebracht. De leerlingen leren er vooral door oefeningen, opdrachten en werkstukken te maken.

Ook de aanpak in de B-klas is anders. Het leertempo ligt er lager en via succeservaringen werkt men aan zelfvertrouwen en motivatie. In een B-klas zitten minder leerlingen en kunnen leerkrachten meer aandacht besteden aan de vorderingen en vragen van elke leerling.

2.2. Differentiatie in het 1ste jaar

Naast de basisvorming is er in het 1ste jaar een differentiatiepakket van 5 u waarin men de leerstof kan versterken, verbreden of verdiepen. Leerlingen met achterstanden kunnen remediëring volgen. Via verbredende onderdelen ontdekken leerlingen hun interesse en dit helpt bij de keuze van een studiedomein. Verdiepende onderdelen geven leerlingen een beter inzicht in hun abstractievermogen en dit helpt bij de keuze van een finaliteit.

Scholen vullen de differentiatie op verschillende manieren in en gebruiken uiteenlopende benamingen. We zien wel dat de volgende bouwstenen vaak terugkomen:

- *Flex*

De invulling van deze flex-uren past men aan aan de noden en mogelijkheden van de leerling: versterking, verdieping of verbreding. Meestal gaat het om Nederlands, Frans en wiskunde maar ook andere vakken kunnen aan bod komen. Men spreekt van flex, ondersteuning op maat of begeleiding op maat.

- *Horizon*

In deze uren verkennen leerlingen de studiedomeinen van de 2de graad. Sommige scholen laten leerlingen proeven van meerdere domeinen. In andere scholen maken ze uitgebreider kennis met één domein. Men spreekt van horizonuren, oriënteringsuren, projecturen of modules.

- *Latijn*

In Latijn is er aandacht voor woordenschat, grammatica en vertalen van zinnen en teksten. Ook de Romeinse maatschappij, cultuur en geschiedenis komen aan bod. Meestal staat een korte kennismaking met Grieks op het programma en daarom spreekt men soms van klassieke talen.

- *Leer- en leefsleutels*

Sommige scholen besteden 1 u aan studievaardigheden, sociale vaardigheden en het bevorderen van een gezonde levensstijl. Men spreekt van leer- en leefsleutels, sociale activiteit of titularisuur.

Ook in 1B vullen vele scholen het differentiatiepakket in met flex-uren, horizonuren of leer- en leefsleutels. Een overzicht van de differentiatiepakketten in 1A en 1B in de scholen van ons werkingsgebied is beschikbaar via www.vclbleuven.be/kiezen/nalo.

2.3. Enkele vakken in een andere taal

In een aantal scholen kunnen leerlingen één of meerdere vakken volgen in het Frans of Engels. Men spreekt van CLIL (Content and Language Integrated Learning). Een overzicht van CLIL-scholen is beschikbaar via <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/clil-onderwijs-in-een-vreemde-taal>.

2.4. Basisopties in het 2de jaar

In het 2de leerjaar kiezen de leerlingen een basisoptie waarin ze uitgebreider kennismaken met een studiedomein. Voorbeelden zijn economie en organisatie, klassieke talen, kunst en creatie, maatschappij en welzijn, moderne talen en wetenschappen, sport, stem-technieken, stem-wetenschappen, voeding en horeca.

In 2A gaan 5 u naar de basisoptie en kiezen de leerlingen één basisoptie.

In 2B gaan 10 u naar de basisoptie en is de invulling meer praktijkgericht. De meeste leerlingen van 2B volgen twee basisopties van 5 u.

In 2B bestaat ook de opstroomoptie. De leerlingen worden er via extra basisvorming voorbereid op studierichtingen in het 3de jaar met finaliteit dubbel of doorstroom (KSO, TSO, ASO).

3. Tweede en derde graad

3.1. Finaliteiten, onderwijsvormen en studiedomeinen

De studierichtingen in de 2de en 3de graad worden onderverdeeld in drie groepen op basis van hun uiteindelijk doel of *finaliteit*.

Studierichtingen met finaliteit arbeidsmarkt bereiden leerlingen voor op een job, 7de leerjaar of graduaat. Doorstromen naar een bachelor kan enkel na het volgen van een 7de leerjaar dat voorbereidt op hoger onderwijs.

Studierichtingen met een finaliteit doorstroom bereiden leerlingen voor op een academische bachelor aan de universiteit of een professionele bachelor aan de hogeschool. Doorstroomrichtingen in ASO bereiden voor op een brede waaier van bachelors. Doorstroomrichtingen in KSO en TSO bereiden voor op een specifiek pakket van bachelors die inhoudelijk aansluiten bij de studierichting.

Studierichtingen met dubbele finaliteit bereiden leerlingen voor op een job, 7de leerjaar, graduaat of een professionele bachelor die inhoudelijk aansluit bij de studierichting. Na een studierichting met dubbele finaliteit mag je ook starten in een academische bachelor, maar je wordt er niet op voorbereid.

Tabel 1: Finaliteiten in de 2de en 3de graad

finaliteit	voorbereiding op ...
arbeidsmarkt	job, 7 ^{de} leerjaar, graduaat
doorstroom	academische bachelor, professionele bachelor
dubbel	job, 7 ^{de} leerjaar, graduaat, professionele bachelor

Studierichtingen worden onderverdeeld in drie finaliteiten maar ook in vier *onderwijsvormen*: algemeen, beroeps-, kunst- en technisch secundair onderwijs. Alle ASO-richtingen behoren tot de finaliteit doorstroom en alle BSO-richtingen behoren tot de finaliteit arbeidsmarkt. In het KSO en TSO bestaan er studierichtingen met finaliteit doorstroom en studierichtingen met dubbele finaliteit.

In het BSO, KSO en TSO worden de studierichtingen onderverdeeld in acht *studiedomeinen*: economie en organisatie, kunst en creatie, land- en tuinbouw, maatschappij en welzijn, sport, stem (science, technology, engineering, mathematics), taal en cultuur en voeding en horeca. De ASO-richtingen worden niet onderverdeeld in studiedomeinen. Ze zijn domeinoverschrijdend.

3.2. Indeling studierichtingen: schema

Als we de drie indelingen van studierichtingen combineren, komen we tot het onderstaande schema.

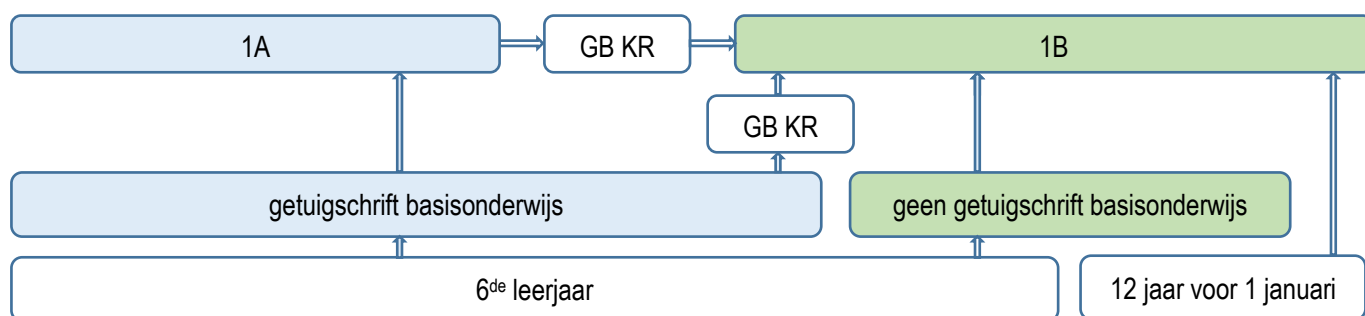
Tabel 2: Indeling studierichtingen in de 2de en 3de graad

	doorstroom		dubbele finaliteit	arbeidsmarkt
	ASO	KSO - TSO	KSO - TSO	BSO
economie en organisatie				
kunst en creatie				
land- en tuinbouw				
maatschappij en welzijn				
sport				
stem				
taal en cultuur				
voeding en horeca				

Op www.vclbleuven.be/kiezen/nalo is een overzicht beschikbaar met het aanbod van studierichtingen in de 2de en 3de graad.

4. Toelating tot 1A en 1B

Figuur 2: Toelating tot 1A en 1B (GB KR: gunstige beslissing klassenraad)

In 1A kunnen enkel leerlingen starten met het getuigschrift basisonderwijs. Uitzonderingen zijn niet mogelijk.

1B is bedoeld voor leerlingen zonder getuigschrift basisonderwijs. Leerlingen met getuigschrift basisonderwijs kunnen enkel starten in 1B met een gunstige beslissing van de toelatingsklassenraad van 1B.

Leerlingen met getuigschrift basisonderwijs die starten in 1A kunnen tijdens het schooljaar overstappen naar 1B mits een gunstige beslissing van de toelatingsklassenraad van 1B.

Leerlingen die het lager onderwijs niet beëindigden, kunnen starten in 1B als ze voor 1 januari na aanvang van het schooljaar 12 jaar worden. Dit betekent dat leerlingen ook na het 5de of 4de leerjaar naar 1B kunnen als ze 12 jaar worden voor 1 januari.

5. Studiebewijzen in de 1ste graad

In tabel 3 is weergegeven welke studiebewijzen de klassenraad kan uitreiken in de 1ste graad.

Bij een A-attest is de leerling geslaagd. In het 1ste jaar kan de klassenraad bij een A-attest bepaalde basisopties uitsluiten of remediëring verplichten.

Bij een B-attest is de leerling geslaagd maar beperkt de klassenraad de doorstroommogelijkheden naar het hogere leerjaar. In het 1ste jaar kan de klassenraad geen B-attest uitreiken maar wel een A-attest waarbij bepaalde basisopties worden uitgesloten.

Bij een C-attest is de leerling niet geslaagd en kan hij niet naar het hogere leerjaar.

Tabel 3: Studiebewijzen in de 1ste graad

	1A	1B	2A	2B
A-attest	•	•	•	•
A-attest met verplichte remediëring	•	•		
A-attest met uitsluiting van basisopties	•	•		
B-attest			•	•
C-attest	•	•	•	•
getuigschrift basisonderwijs		•		•
getuigschrift 1 ^{ste} graad			•	•

6. Doorstromen in en na de 1ste graad

In tabel 4 zijn de wettelijke doorstroommogelijkheden in en na de 1ste graad weergegeven. Sommige overgangen kunnen enkel na een akkoord van de toelatingsklassenraad.

Tabel 4: Wettelijke doorstroommogelijkheden in en na de 1ste graad

van	naar	na akkoord toelatingsklassenraad
1A	2A, 2B	
1B	2B, 1A	2A
2A	Alle studierichtingen 3 ^{de} jaar	
2B	3 arbeidsmarkt	2A, 3 doorstroom, 3 dubbel
2B opstroomoptie	Alle studierichtingen 3 ^{de} jaar, 2A	

7. Meer informatie

- www.onderwijskiezer.be
- www.vclbleuven.be/kiezen/nalo

Je vindt er een Franse en Engelse versie van deze folder, een overzicht van differentiatiepakketten in 1A en 1B, een mini-lesje Latijn, studierichtingen 2de en 3de graad, scholenlijsten, een vragenlijst voor het informeren over secundaire scholen, een tekst over aanmelden en inschrijven in het 1ste jaar ...

